ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“:
на годину: . . ф. 12 или 30 дин.
на по године: . ф. 6 или 15 дин.
на четврт године: ф. 3 или $7^1/_2$ дин.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОГЛАСИ
рачунају се 6 нов. од реда ситних слова.
За жиг се плаћа сваки пут 30 нов.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом

Претплата и огласи шаљу се на администрацију, а рукописи
уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући г. А. Пајевића, у дунавској улици.

Рукописи се не враћају.

Број 88. У Новом Саду, у суботу 31. јула (12. августа) 1893. Год. IX.

У ОЧИ ПОЗОРИШНЕ СКУШТИНЕ.

Друштво за српско народно позориште данас држи своју главну годишњу скупштину, у којој ће се свршити редовни послови. То нам даје повода, да и ми о овом просветном заводу нашем коју проговоримо. Дужност је српске журналистике да се осврће на живот и рад просветних завода наших, јер у њима се огледа један део народног живота нашег.

Наше народно позориште поникло је у времену нашег народног преображаја, а родољубивим заузимањем Јована Ђорђевића, који је народном позоришту кроз дуги низ година душа био. Народ је тада живео у најлепшим политичким надама, те је и народно позориште својски пригрлио. „Весело срце кудељу преде“ — вели наша народна изрека. А и повесница нас учи, да је позоришна вештина и драмско песништво тамо цветало, где је политички живот бујан био. Кад набрекне народна снага, тада се може одушевљеније мислити на виши духовни живот. У суморним и чемерним данима мора да се стара само о томе, како ће се одржати душа. Није ни какво чудо, што се ове појаве опажале и у нас, и ако према нашим скромним околностима у много мањем размеру. Док је народу боље ишло, док се надао, да ће свој политички положај осигурати, — донде је и позоришту добро било. Јављаху се нови чланови, наша места отимаху се за позориште, писци се више бринули о њему, у опште интересовање је било живље и јаче.

Промениле се прилике, па је и народно позориште почело рамати, јер је сваки морални и материјални удар народни одмах и позориште осетило, пошто је било тесно свезано с народом. Не само с тога што се имало да брине за културне потребе народне, него и с тога, што му опстанак није био осигуран, те је позориште било упућено на свакидашњу народну помоћ. Како та потпора ослаби, позориште је у свом основу потресено.

Тиме смо дошли на најзначајнију невољу нашег народног позоришта. Она позоришта, која у свету врше неку културну мисију, или су материјално потпуно осигурана из прихода својих капитала или имају сталну сигурну годишњу потпору, којом се испомажу, ако наиђе каква невоља. Како је једно народно или земаљско позориште упућено, да из дневних прихода живи, оно може само да животари. Правог полета не може да добије позоришни рад у таким околностима, јер сваки посао зависи од случајности, које се у напред предвидити не могу.

Наше народно позориште никад није могло доћи до таког капитала, да би се из сигурних прихода један део потреба могао подмирити; а сталну припомоћ немамо ни с које стране. Наша влада, која обилато подупире мађарска позоришта, која шта више и путујућим мађарским позориштима из диспозицијоног фонда даје потпоре, не даје народносним културним заводима никакве помоћи. Готово је дошло до тога, да морамо бити задовољни, што нас и трпе. Ено дотерали смо до тога, да се у Будимпешти не трпи никакво друго позориште само мађарско, и једно друштво, које је на акције хтело да подигне немачко позориште било је одбијено. Шовинизам пробија кроз све пукотине, па је потопио цео културни рад у Угарској. Тако је и наше народно позориште остављено, да се за себе брине и да се одржава с оним, што му народ може дати. Тежак је то живот! Кад наиђе каква невоља, одмах осети то и народно позориште, које је тако на ударцу свима непогодама, што на наш народ наилазе.

Ово је највећа невоља нашег народног позоришта, јер скученим средствима не могу се ни велики успеси показати. Било је више покушаја да се томе доскочи, али се никад није толико постигло, да се све тешкоће могле пребродити. Фонд није могао толико ојачати, да је својим приходима могао давати сталну субвенцију заводу. Кад наиђу „гладне године“ онда се у пређашње време морао и фонд крњити. У последње време позоришна управа чинила је покушаје, да нашом обилатом потпором осигура опстанак народном позоришту, али је био слаб одзив. Осим појединих места, само се Панчево и Нови Сад одазваше јачим прилозима. Тако ће опет остати по староме.

Осим ове кроничне болести има ваздан и других неприлика, које сметају нашем народном позоришту.

Да истакнемо неке. Пред нама је списак чланова друштва за народно позориште, и морамо рећи, да нас је растужио кад смо прегледали тај списак, кад смо уочили, како су чланови на ретко посјани, како су поједина места слабо заступљена, а друга „сјаје својим одсуством.“ То је жалостан знак нашег немара. Не ћемо да дирамо даље у ту рану, само смо хтели да упозоримо на овај беспримеран немар. Ништа не чинимо за бољитак народног позоришта, а тражимо, да нас у свему задовољава!

Но нису само невоље материјалне природе, него и с моралне стране наше позориште наилази на знатне тешкоће.

Наше песништво у опште је у опадању, па је тако и с драмом. Стари писци или су умукли, или су помрли. Нови нараштај не попуњава проређене редове. Ми смо у јаловој критици јаки. Као оно што је један пензионирани лајтнант у једној засебној дебелој књизи доказивао, да Наполеон Велики није био никакав војсковођа — тако је сад један београдски критичар преузео да докаже, како већина наших великих песника — нису били никакви песници! То би се још могло поднети, али не видимо те *праве* велике песнике. Критичар каже, да Лаза Костић није никакав песник, али се читаве генерације одушевљавале његовим „Максимом Црнојевићем“, и ми не видимо, да се јавио какав „прави песник“, који би написао каквог „Максима Црнојевића“, па да то дело буде и по драмским законима боље и по песничкој красоти савршеније. Пошто позориште не може од „духовитих“ критика да живи, то се оскудица на песничким производима јако осећа и у народном позоришту. Кад се позоришни репертоар попуњава самим преводима, то мора да рамље. Публика најрадије гледа оне комаде, у којима као у огледалу види свој живот. Туђи комади, особито ако су страни, или шта више противни народном духу, нерадо се гледају; а тиме је позориште промашило и свој задатак, јер оно треба да има и моралну цел, да васпитава и облагорођава.

Неприлика је и то, што наше народно позориште нема свог сталног управитеља, те се у том погледу мора да испомаже. Стечај се расписивао али се нико не јавља. Но ваљда ће се и у том погледу моћи једном већ стално нешто удесити.

Ово су општи погледи на стање нашег народног позоришта. Али ако хоћемо да се осврнемо на ову прошлу годину, радо признајемо, да нас према нашим околностима задовољава. Дружина приметно боље игра, млађе снаге напредују, публика је доста задовољна, а и у материјалном погледу постигнут је леп успех. Приход од прошле године износи: 28.431 фор. и 75 новч. *Толики приход није се никад постигао; то је највећи од како друштво постоји.* Друштво се прошле године сасвим из својих прихода издржавало, и није требало помоћи ни од свог фонда, ма да су трошкови велики. Активно стање друштва било је 31. дец. 1892. г. као што се из рачуна види: 42.675 фор. и 46 новч. Осим тога има друштво и непокретности, али које већином за сада оно не уживa, јер су завештачи доживотно уживање осигурали својим најближим рођацима. . .

Оволико смо имали да кажемо у очи главне скупштине. Друштво се одржава, а по мало и напредује. До нас свију стоји да и боље буде.

Корист од нашег народног позоришта јасна је, нарочито у нашем народном положају. С позорнице слушамо миле звуке лепог матерњег језика, видимо своју прошлост у светлим сликама и тамним бојама, видимо шта треба да радимо и чега да се чувамо. Позориште је очигледна настава за један народ. Пригрлимо, чувајмо га с правом љубављу, јер то нам налаже дужност према народу.

У то име поздрављамо данашњу скупштину и желимо јој срећан рад.

Изгледи за нов народно-црквени сабор.

Будимпешта 27. јула 1893.

По обећању хоћу у потврду послатог извешћа, да ће ове јесени тешко бити што од новога народно-црквенога сабора, да

ЛИСТАК

Стара и нова астрологија.

Ништа у природи и у људском животу не бива случајно; свуда владају строги закони, по којима се појави нижу као природна последица тако исто природног узрока. Само наше је знање слабо; а често су опет и узроци далеко, те не можемо сваки пут и свуда да изнађемо праву свезу. Много шта у току минулих догађаја а особито будуће ствари увијене су у неки тајанствени вео, који човек сваком приликом гледи да га скине, да види шта је под њим скривено. Тако је човек дошао на разна пророковања и предсказивања. Но нигде није толико учености и људскога оштроумља у одгонетању будућности потрошено, колико у астрологији, а то је вештина, како да се из положаја звезда на небу предсказују догађаји земаљски; то је некадашња пропала наука, која је још и данас увијена у неки тајанствени нимбус.

Да би дознали за тајне астролошке, ваља нам потражити кога старог правог астролога, па да га посматрамо, кад је у своме мучном рачунању. Ради тога бацимо поглед наш на звездано небо. Тамо ћемо наћи без броја више или мање светле звезде, које су на врло разан начин груписане; од тих звезда астролози су створили фантастичне слике, „звездана јата“, којима су према њиховом спољашњем изгледу дали имена разних божанства или животиња. Осим тога опазићемо још и по где коју необично сјајну једну звезду, а кадикад и две сјајне звезде, које својом светлошћу превазилазе и најсјајније друге звезде. То су планете или звезде „луталице,“ које увек мењају своје место на небу, час су у овом час у оном звезданом јату — а звездана јата су увек на истом месту. Стари астролози рачунали су и сунце и месец у планете, и још других пет: Венеру, Марса, Меркура, Сатурна и Јупитра, — имали су дакле свега седам планета. Они су узимали, да планете имају велику чудотворну моћ, да оне одлучно упливују на низање земаљских догађаја и то, какав је њихов карактер, да упливују или добро или зло. Тако су планете Венера, Јупитер у опште биле добре звезде, које добро носе, на против Сатурн и Марс јесу зле планете, које наговешћују несрећу.

Да би дакле поставили којем човеку хороскоп, т. ј. да дознамо његову судбу, требало је пре свега изнаћи, која се планета у његовом месту рођења родила онога сата, кад се је он родио: то је била *његова* планета, која је владала његовим животом, и на његову судбу имала одлучан уплив. Добру или злу снагу његове планете потпомагале су и остале планете сад или добро или зло, према томе, како су стајале према његовој планети и како су стајале међусобно, а и према звезданом јату или према „кући на небу“ где су кад биле. На томе сличан начин предсказивана је и судба које вароши или читаве земље а и успех каквога посла, који смо кад предузимали.

Из ових неколико напомена види се, да тачно прорачунавање свију тих добрих или злих утицаја појединих звезда, по правилима астрологије није било баш лако; и збиља научна астрологија, која је у току од више стотина година доживила разне преображаје, особито у добу њеног највећег развитка у почетку новијега века — била је веома тешка наука; то је био „и један од разних каменова, на којима се изоштравао људски дух.“ При томе у њојзи ништа није било фантастично самовољно, него је радила са свим научно и конзеквентно. Само тако можемо протумачити, како да је могла вековима владати скоро целим образованим светом, и што су баш најодличнији и најженијалнији духови били, који су се њојзи клањали. Просвећени духови н. пр. Кеплер и Тихо де Брахе, који су у науци о небу заиста велике истине изнашли и свету објавили, које су астрономију из основа преобразиле, — бавили су се и астрологијом. Та није то давно било, отприлике пре једног поколења људског, велики умови, који су били у своме добу најпросвећенији, тражили су, да им се поставља хороскоп.

Па како је могла наука, како су баш наученије главе могле пасти у тако сујеверје?

Веома је интересантно, тражити тајанствено порекло астрологији, чији почетак иначе губи се са свим у предисторијској тами. Та, астрологија је врло стара. Јевропски астролози примили су је од Арапа, а ови опет од учених Александринаца за време римске владе у Мисиру, а пре ових занимали су се њоме Мисирци, који су је опет научили од Вавилонаца, код којих су се још од најстаријих времена, као год и у Индији, забављали њоме свећеници или маги.

Нећемо погрешити, ако узмемо, да је астрологија постала отуд, што се опазило, да разне звезде имају физикалан уплив на земљу; но ипак порекло њезино канда ће имати неки узрок, који много дубље лежи. Интересантни народ Халдејаца (у ширем смислу Вавилонаца), који је још пре три хиљаде година живио у плодној низини на реци Еуфрату у Азији, био је на високом степену културе и имао свој особити систем религије. По тој њиховој религији звезде су била жива бића, небесни дуси. У колу пак звезда: сунце, месец и планете, које су се од других звезда одликовале већим сјајем и кретањем тамо амо по небесном своду, — биле су главни богови, који су владали људском судбом. Карактер планетских богова по свој прилици да су Халдејци определили по светлости, по боји и по особитом њима својственом кретању. Ма да на тим планетама — боговима старих Халдејаца нама данас још много шта није јасно, нити можемо све да протумачимо, ипак толико знамо, да је главни бог Бел био сунце, затим се узима, да је његова жена Белтис месец, а Махита по свој прилици биће да је била Венера. Халдејски бог Нергал доводи се у свезу са планетом Марсом, којем су, по свој прилици због црвене му светлости, дали

изнесем *разлоге*, који ће бити зар меродавни, да се тај састанак не дозволи.

Моја саопштења су црпана из *доброг извора*.

Угарска влада ће се по свој прилици држати назора садањега шефа министарског кабинета, који је, држим, да се добро сећате, а сећаће се и читаоци овога листа, оно јесенас, кад је био народни сабор у Карловцима на окупу, категорично изјавио, да се у будуће морају *прво* скупити трошкови за држање сабора, па ће се онда тек дозволити то држање. **Не верујем, да је министар-председник**, а с њиме и угарска влада **тај свој назор изменио**. Да је ово не само вероватно, него скоро са свим сигурно, утврђује овдашње посвећене кругове и та нарочита околност, што се на меродавном месту из публикације наредбе саборскога одбора у „Српском Сиону“, упућене епархијским административним одборима у предмету прикупљања саборских трошкова, не баш пријатно уверили, да из фондова предујмљене своте за држање сабора од 1885. и 1890. још нису враћене и да у народу још неких 12—13.000 фор. тих нових саборских трошкова лежи, чиме се фондовима знатна штета наноси, особито кад се узме у обзир и то, да такозвани стари саборски трошкови око близу сто хиљада такође леже бескаматно у народу, што је грдна штета по фондове, који су такову своту давно и давно предујмили — из чега излази, да је погледом на ову тачку скоро сигурно, да *ове јесени не ћемо имати сабора*.

Моје је мишљење, да би морале бити ванредне околности, које би могле код угарске владе произвести промену истакнутих назора о саборским трошковима и држању сабора.

Други узрок, за што, бар данас, нема изгледа, да ће ове јесени моћи бити сабора не лежи у српском народу, него у *угарском — сабору*.

Ове јесени ће почети у доњем дому угарскога сабора расправљање владом поднесених законских предлога, којима се тежи за црквено-политичким реформама“ у Угарској у ужем смислу. Расправе ће бити, по свима изгледима, *„дуге и горке“*, дебата и полемика *бурна и жестока*; па ако и пређе на миру у доњем дому, долази на ред горњи (великашки) дом, а ту ће тек бити ломљаве и боја и гроф Чакија, угарски министар просвете и црквених дела заједно са содругом својим министром председником Векерлом *тешко ће имати* кад, да мисли и на — *„карловачки конгрес“* у Троједници, а кад не ће имати кад ни он ни Векерле да мисле на-њ, још ће мање предложити круни, да се дозволи састанак за то време. А по том, шта ће се излећи из расправа поднесених зак. предлога за црквено-политичке „реформе“ на угарском сабору, ко то зна? У главном се овде држи, **да ће Векерлов кабинет том приликом пасти** а Чакија свакако — ко ће онда још мислити на састанак „црквеног конгреса“ у Карловцима?!...

Али има *још један*, и то незнатан *узрок*, да се народно-црквени сабор по свој прилици не ће дозволити за ову јесен.

При помисли на сазив сабора се одмах истиче и питање, шта ће предузети у расправу најближи сабор?

Да ли ће најпре покушати да сврши *најтеже послове?*

Или ће наставити, где је последњега састанка прекинуто са грађењем „*Устава*?“

Или ће, може бити, поћи путем са свим *нове* концепције?

Таква питања се сама намећу. Да их ко год може решити темељно и правилно, мора тачно и свестрано познавати наше прилике и *расположење у народу и свештенству у том правцу*, **каква ће струја**, од прилике **као већина ући у сабор?** То питање је пак тешко и претешко за решавање, те је влади тешко одлучити се *за што скорији* састанак народно-црквенога сабора. Ово је са свим јасно: *влади не може бити све једно, а свакако ни патријарху, каква ће бити већина на идућем сабору...*

Ако ко год мисли, да то нису никакви или да су то слаби узроци, тај нека верује, да ће ове јесени бити сабора. Ја то не мислим, те и не верујем, да ће га ове јесени бити.

Најпосле јесен није далеко.

Vederemo. **Калиник**

Глас из Србије.

□ **Београд**, 28. јула 1893.

Политички свет још једнако занима оптужба либералних министара. Истражни скупштински одбор тешку муку мучи, да кривице изнађе, али му тешко пада! Не може да нађе разлоге, који би правдали толику галаму. Једва је довршио свој посао. Сад већ и увиђавнији и трезвенији чланови радикалне странке увиђају, да је оптужба бившег либералног кабинета била преухитрена ствар. Особито то осећају чланови владе, који имају прилике да виде и чују, шта се о томе суди по свету, који живи с оне стране нашег плота. Поговара се, да ће један део владе, ако се оптужба до краја спроведе, одступити. И тако би онај удар, који је требао да смрви либералну странку, учинио, да се нашим министрима може догодити: sauve qui peut (куд који!), да та оптужба баш њих разбије.

Значајно је, да је скоро сва страна штампа, пријатељска и непријатељска, противна оптужби. Сви важнији руски, мађарски, аустријски, немачки, француски и енглески листови *против* оптужбе су. Само ако се нађе међу њима по један или два, који *извињују* радикалну странку.

Тако су исто и све велесиле противне оптужби. Оне се до душе не мешају у наше унутрашње ствари, и не треба да се мешају; али се поуздано уверава, да су „пријатељски саветовали“, да се одустане од оптужбе.

С тога се мисли, да ће радикалци гледати, да и купус сачувају и да козу преведу на другу страну. *Мисли се, да ће надлежни суд осудити либералне министре, па ће их онда скупштина „помиловати“*. Толико су загазили, да либералне министре не могу ослободити; било би велико насиље, да се оптужени министри одведу у затвор; то би се тешко могло извести. Треба дакле пронаћи нов пут.

Да видите, како стране владе суде о оптужби либералног кабинета, навешћу вам по једном овдашњем листу, што се збило за време једног дворског ручка код краља Александра.

„Има ли Ваша ексцеленција каквих вести о томе, како је на руском двору и код руске владе примљена ствар о оптужби Авакумовић-Рибарчевог кабинета?“ — упитаће Краљ Александар после ручка рускога посланика Персијанија

Краљ је позвао био прошле недеље цео дипломатски кор на ручак у циљи да их упита о мишљењу страних држава о радикалском оптуживању либералних министара. Том ручку, па и разговору присуствовали су сви радикалски министри.

На постављено питање руски посланик, кога је Краљ први ословио, јавно је пред радикалским министрима исказао мишљење своје владе и свог цара.

„Величанство!“ одговорио је руски посланик „мој суверен, цар свију Руса, разумео је први април, али никако не разуме оне догађаје, који се у Србији дешавају после првог априла. Тако исто мисли и руска влада. Моме цару објашњена је потреба првог априла, али му је казано, да радикалска влада Докићева неће бити осветничка влада. Да је цар могао замислити, да ће Докићев кабинет изаћи из колосека, у коме треба и мора да се креће онај кабинет, кога је личност Краљева снажном руком довела на управу, тада руски цар не би никад одобрио догађај од првог априла. Оптужба противу либералног кабинета није ништа друго, но прост ћеф некојих вођа радикалских. Такав ћеф не сме да влада ни једном државом, а у Србији овакав ћеф постаје судбоносан и за престо и за народ. Мишљење је мога цара и његове владе да Ваше Величанство нађе какав год пут, те да се извуку државна кола Србије из оне незгоде, у коју су упала. Мој се суверен нада да ће Ваше Величанство узети у озбиљну оцену његово мишљење, са којим се слажемо и ја и руска влада“.

За овим се Краљ окрену француском посланику па је и њега упитао онако као и руског посланика. Француски је посланик врло одмереним речима показао Краљу, „да је оптуживање невиних либералних министара највећа погрешка, која је икада учињена у државном животу Србије. Што се год са том оптужбом иде даље, све ће настати већи и већи заплети у Србији, а ти заплети могу лако изродити олују, која неће можда моћи да обиђе ни престо, око кога не би требало да се таласају вали немира и незадовољства. Јасно је да су либерални министри невини, а то ће ускоро да увиди цео народ и тада ће се цео народ обрнути либералним министрима, који су и главе своје заложили за срећу и напредак српског народа. Француска влада желела би да Ваше Величанство нађе излаза из овог хаоса, који је створен неразмишљеном оптужбом“.

По томе је Краљ ословио немачког посланика и посланик је у врло оштрим изразима критиковао рад радикалске скупштине односно оптуживања либералних министара.

„И немачки цар и његова влада“, рекао је између осталога немачки посланик, „када су чули да ће радикали оптужити либерални кабинет, замишљали су да су либерални министри покрали државне паре или да су продали туђој држави какве битне интересе Србије, или да су извршили велеиздају, но када су прочитали оптужбу радикалне скупштине, онда су видели, да радикали не износе основане разлоге, да се упуштају у дело, које може имати рђавих последица и по народ и по престо. И мој цар и његова влада не могу да одобре овакав осветнички поступак радикалаца на штету општег мира у земљи и угледа краљевскога престола. Из саме оптужбе види се, да се либерални кабинет оптужује само због извесних дозвољених маневара, које свака влада у свакој држави употребљава, којима су се и сами радикали служили (види отимање општина београдске, крагујевачке и других и оно силно апшење у очи избора.) Због тих маневара, које су извршене колико за самоодржање владе толико и за осигурање самог престола, није требало дизати онолико вике и компромитовати веома заслужне људе, као што су: Авакумовић, Рибарац, Богићевић и Ђорђевић, који су свакада честито служили и Круни и Отаџбини, а који ће и опет требати Вашем Величанству. Осветничка оптужба радикалска изазвала је негодовање свију страних држава, изазвала је неодобравање код образованог света и за то данас једногласно осуђују поступак радикалске скупштине не само образовани људи на страни, већ и све стране владе и сва страна штампа. Неће потрајати дуго, а сав ће народ српски увидети, да су Авакумовић и Рибарац радили у корист Круне и народа и тада ће цео српски народ пристати уз њих. Тада ће и у Србији овладати онако исто мишљење какво данас влада на страни.

За то би мој цар и његова влада саветовали влади Вашег Величанства, да пронађе начин, како да се прекине ово оптуживање, из кога ће либерални министри морати изаћи као победиоци, а изаћи ће и као победиоци и као мучени.

име ратног бога. Сатурн је био зла звезда, и слути се, као да је он у свези са Молохом сирским, који је захтевао врло много људских жртава. Меркур, „писар небесни,“ владао је над науком, поезијом и музиком и његов карактер тумачи се тиме што је близу сунцу, као год што су писари оријенталних краљева увек у њиховој близини. И Јупитер са својом милом и благном светлошћу био је добра звезда.

Из тога система религије постала је по свој прилици астрологија, у којој се са тога гледишта полазило, да је онај планетни бог, који се први родио над новорођеним дететом, *његов* бог, који ће управљати његовим животом, но и остали планетни богови нису гледали скрштених руку, него су и они упливисали сваки по својој нарави и по својој даљини. Доцније су ту религију назвали сабеизмом и можемо рећи, да је сабеизам један од најлепших облика многобоштва, чист култус неба, дочим је код других народа владао природан култус, и само доста високи степен културе могао је такву форму религије створити. Научни део те религије доцније изгубио је своју религиозну подлогу и у облику мистерија одржао се до историјског новог времена, дочим је народа, који га је смислио давно нестало са лица земље, и о његовој високој култури сведоче још само развалине Вавилона и Ниниве. Шта више и данас нађемо остатак те опале народне астрологије у тако званим „рожданицима.“

Но астрологија била је мати и хранитељка астрономији, јер једино астролошка потреба изазвала је доста рано напредовање астрономије.

И ако се пред испитивачким човечијим духом одавно срушила зграда старе астрологије, ипак на место ње појавила се нека врста нове астрологије, а то је наука, да звезде заиста утичу на земљину куглу и у томе правцу у новије доба постигнути су заиста дивни резултати. Не само, да сунце и месец утичу на земљу светлошћу, топлотом и привлачењем, него су опажене и сасвим друге ствари.

Главна звезда нашег светског среза у васиони (нашег сунчаног система, јесте наше сунце, према коме, јер је јако грдно, скоро се губе својом телесном масом планете, које се око њега шетају. Сунце влада не само над планетама, јер се оне крећу због његовог привлачења, него својом светлошћу и топлотом у чему има још и кемијске и електричне снаге, влада над свима физикалним одношајима планета, особито дубоко захвата у деловање анорганске и органске природе. Сунце је владалац у нашем светском срезу, и право има песник који пева:

„Јер сунце даје снагу, живот, све:
И цвет и плод — сав напредак;
Кад *оно* једном клоне, помркне
Сав свет ће бити пустош, мрак“...

Е па кад је тако, онда је зацело интересантно дознати, да физикалне прилике на сунцу нису увек исте, мењају се и те промене имају уплива и на природне одношаје земаљске. Наиме дознало се, да на јако узбурканој површини сунчевој кадикад се појављују грдне револуције, чије утицаје осећа и наша земља. Те революције на површини сунчевој у нашим инструментима за посматриње показују се у облику помрачених делова на површини сунчевој, и на тим местима и около њих опажају се нека необична кретања; то су такозване *сунчане пеге*, којима се у новије доба поклања особита пажња. Статистички је утврђено да појављивање сунчаних пега, којих иначе на сунцу скоро увек има, везано је на извесну перијоду, то ће рећи: има их неко време све више и више, па онда све мање и мање, и т. д. и од онога момента, кад их је највише, па до онога момента кад их најмање, прође отприлике једанаест година. Додуше та се перијода помакне за неколико година — смања се на осам а продужи на шеснаест година — па ипак у периодичност сунчаних пега данас се више нимало не сумња.

Даље се статистичким сравњењем дознало, да као што има перијодичности у сунчаним пегама, има сличних мењања: у магнетичности земљиној, у појављивању северне светлости и у опште у стању времена (погоде и непогоде) на земљи, те због тога морамо узети, да сви ти појави на нашој земљи стоје у свези са сунчаним пегама. Једном речи, уплив тога појава на сунцу биће као да је јак и да обухвата многе појаве на нашој земљи.

И ако нисмо још дошли до таквог резултата, који би нас могао сасвим задовољити, те да са свим сигурно можемо определити свезу тих појава са променама на сунцу, које је од нас у округлом броју двадесет милијуна миља далеко. Ернст Сасе покушао је, да перијодично мењање у делатности сунчевој, које се опажа као умножавање и смањивање сунчаних пега, протумачи једначким утицајем које долази од променљивог положаја планета према сунцу. Разуме се, да, као год што сунце привлачи планете, исто тако и планете морају утицати на сунце, сасвим онако као што кугла обешена на канапу вуче руку, која држи канап и врти куглу. Што је већа планета и што је ближе сунцу, то ће јаче на сунце утицати. Но Јупитер који је телесном масом својом највећа планета, сваких дванаест година на своме обходу око сунца буде најближе, а по величини друга планета, Сатурн, сваких десет година дође сунцу ближе. Као средина ових година јесте перијода од једанаест година, за које време две највеће планете најаче привлаче површину сунчеву, и ко се са свим слаже са перијодом сунчаних пега. Из разног положаја те две планете (у истом или у противном правцу) према сунцу даје се и опажено одступање перијоде сунчаних пега од осам до шеснаест година протумачити.

Шта више, с тиме у свези опажено је још нешто и то много интересантније.

Полазећи од те предпоставке, да перијодично јачање сунчане делатности, које нам се јавља у сунчаним пегама, има приметан уплив у опште на све појаве у анорганској и органској природи земљиној, само од себе намеће се питање, да ли и у колико се могу опазити знаци сличног утицаја на највише организме на земљи, на људе, тим више, што је и живот народа у својим историјским догађајима пун

ци, ако би радикалци ишли тако далеко, да било обећањем поклона или аванзмана придобију судије да осуде пошто по то либералне министре“.

После овог, ословио је Краљ аустријског посланика, који је од прилике казао Краљу то исто што и немачки посланик додајући да је од преке потребе за Србију да се нађе неки излаз из ове невоље.

Овако је говорио после и белгијски заступник и заступник Грчке. Ови су једногласно осудили осветничку радњу.“

Наравно да је влада у неприлици. кад цео свет јасно види, каква се неправда чини либералним министрима. —

Наша народна скупштина мало ради, а мало се одмара. Последње је велико дело, што је одобрила нов зајам на 18 милијона динара. Лепа закрпа за подеране вреће радикалских државних финансија! Радикална финансијална политика састоји се у том, што они непрестано нагомилавају дугове и што узајмају те тако покривају текуће издатке. Од 1887. амо начиниле су радикалне владе 116.666.500 дин. дуга, а од тог дуга је 80,000.000 дин. употребљено на редовне прорачунске издатке. Г. М. Вујић тражи сада већ по четврти пут зајам за консолидовање дугова, али ови не само да нису консолидовани, него износе већ 40,000.000 дин. *ше тако неће ни овај нови зајам залечи, да се тај дуг покрије.* То већ носи у себи клицу за даље узајмање. Главна и карактерна обележја радикалне финансијске политике су *лакоумље и неспособност.* Против радикалне финансијске политике у скупштини су говорили напредњаци: Стојан Новаковић, Вукашин Петровић и Милутин Гарашанин. А најзначајније, да су и сами радикали против те жалосне политике. Тако су оштро нападали радикално расипање: поп Данило Јовановић, прота Ђурић, а особито поп Арсен Прокопијевић. Но зајам је одобрен и тако смо дужни још 18 милијона динара. Него то неће бити све.

Пошто се и не мисли о том, да се поправља финанција, те да се поради на томе, како би се повратила равнотежа у буџету, то ће све горе бити. *Обавешшени кругови на сигурно држе, да ће влада шражиши на јесен нов зајам,* то јест: ако донде буде жива и здрава. —

Извештај истражног одбора, који је довршен, расправљаће се сутра или прекосутра у скупштини. —

Никола Христић био је двапут у двору. Радикали се усљед тога мало узмували.

Ситуација је у опште јако затегнута, политичка атмосфера загушљива. Неки зебу, а неки жељно ишчекују промену; али сви мислимо, да смо на прагу нових изненађења.

општих појава, из којих можемо закључивати на опште узроке. Тако н. пр. у животу народа као знак веће раздражености можемо узети да су ратови, револуције и други унутрашњи покрети. И збиља Ернст Сасе у својим публикацијама, које је у више маха у новије доба објавио, покушао је да докаже, да у историјским ратовима и покретима јако раздражљивог француског народа, које је он свео у једну таблицу као линије и траке — влада скоро десетогодишњи талас, који сваких шестдесет година јако набуја, знак, као што Сасе слути, да осим десетогодишње има и једна дванаестогодишња перијода, која после сваких пет пута слива се са десетогодишњом, кад се шест пута понови. Оба та броја прилично би се слага са перијодом сунчаних пега и са опходима планета Јупитра и Сатурна, за које се држи, да су узрок оним десетогодишњим и дванаестогодишњим перијодама.

Ако се збиља докаже законитоет тога појава у животу народа, онда смо дознали за са свим нове природне законе, који владају животом народа, и који ће светској историји створити са свим нову подлогу. Шта више, онда није немогуће, да ће се такви у животу народа општи перијодични појави моћи у напред и предсказати.

Но на тај би начин дошли до нове врсте астрологије и стара астрологија васкрсла би али у пречишћеној форми и на реалној подлози непромењивих природних закона, који владају целом васионом.

По немачком. **А. М. М.**

Политички преглед.

— **Аустро-угарска штампа и ђумручки рат.** Полузванични орган угарске владе „Немзет“ осврће се на писање Бисмарковог органа „Хамбургер Нахрихтен“ и других немачких листова поводом ђумручког рата између Русије и Немачке. Исти листови нападају на нашу монархију, што у трговачко-политичким питањима према Русији не ради заједнички са Немачком. „Немзет“ одговара на то, да би се то исто могло пребацити Немачкој, која је без споразума са Аустро-Угарском склапала ђумручке и трговачке уговоре, којима је резултат био ђумручки рат. Да је Немачкој пошло за руком да се споразуме с Русијом, она (Немачка) би за цело сама склопила уговор с Русијом и не би тражила посредовање наше монархије; то право у осталом припада и Немачкој и свакој другој држави. Немачка штампа има најмање узрока. да с тога пребацује Аустро-Угарској. — У истом тону и правцу одговара на резоновање немачке штампе и бечки лист „Нова Сл. Преса“.

— **Русија.** Као што „Новое Время“ јавља, завршила је свој рад комисија, која је под председништвом сенатора Безродног радила на *реорганизацији пороше.* Резултат рада ове комисије је нацрт, како да се ограничи јурисдикција поротних судова; тај нацрт ће се на скоро поднети државном савету на одобрење. Овај нови законски предлог даје судовима право, да суспендују сваку пресуду поротника, којом се кривац ослобађа, а која би се противила речима закона, и дозвољава им се, да одреде нов претрес. Сви руски листови изјављују се против те реформе, јер мисле, да се тиме неће испунити жеља руских криминалиста, да се умањи број пресуда, којима се кривац ослобађа, јер ће поротници, кад знају да им се пресуда може преиначити, у сваком случају донети пресуду за ослобођење од кривице

— **Изборна борба у Француској.** Избори за француску комору врло су близу те се с тога широм целе Француске води жива изборна агитација. Вође на политичком пољу, као што су Клемансо, Лубе, Флоке и др. држе говоре по својим срезовима и сваки је од политичког значаја. Но највећу је пажњу побудио говор вође француских радикала *Жоржа Клемансоа* у Салерну (у Јужној Француској). Клемансо је пред својим бирачима нештедимице жигосао све оне, који су умешани у панамску аферу и дао рачуна о свом политичком раду. „Мени су, рече, само онда нудили владу, када се иста није могла примити т. ј. када је г. Греви хтео да остави Елисеј.“ За тим је оштро напао на Деруледа, што је овај за време Буланжерова министарства хтео са својом „патријотском лигом“ да изазове грађански рат, који је спречио он (Клемансо). Говорио је и о свом одношају према Корнелију Херцу и истиче, да је његова заслуга, што је пао у комори Херцов телефонски пројект, по којем би Херц добио доживотни монопол над француском телефонском мрежом. „Буланже и Дерулед, вели Клемансо, били су присни пријатељи Херцови.“ Прелазећи на панамску аферу, вели, како су баш они листови, који су највише примали мита, подизали вику на угледне политичаре француске и хтели да их у народу дискредитују. Такав је лист и „Пти Журнал,“ који је најпре нападао на панамско подузеће, а кад су га подмитили, ковао је то исто подузеће у звезде. Клемансо је говорио за тим и о социјалним питањима.

Новости из места
и из народа.

Нови Сад, 30. јула 1893.

— **Школски савет** држао је јуче, 30. јулија, своју седницу, а другу седницу држао је данас, 31. јулија. Извештај о овим седницама Школског савета донећемо у идућем броју.

— † **Драгутин Посниковић.** Ових дана преминуо је у Београду Драгутин Посниковић, секретар тамошње велике школе у 35-ој години живота свог. Покојник је син српског сликара П. Посниковића. Гимназију и велику школу свршио је у Београду. Био је образован и родољубив Србин, а као чиновник тачан и вредан. За првог и другог српско-турског рата био је редован дописник „Заставе“. Године 1885. и 1886. био је београдски дописник „Браника“. Његови извештаји и дописи били су поуздани, јер је имао јаке свезе, а у оно време уживао је поверења у меродавним политичким круговима београдским. 1877. године био је унутрашњи сурадник београдске „Нове Србије“, коју је уређивао пок. Јован Павловић, док се бавио у Београду. Због свог новинарског рада имао је пок. Посниковић доста неприлика, јер му чак и тадањи либерални министар дуго није дао службу, ма да се као ђак увек одликовао и ма да је увек био остао либерал. Доцније заузимањем професора велике школе постане секретар истог завода, и на том је месту врло задовољан био. У засебној књизи издао је једну свеску „Из живота знаменитих младих Срба“ и тако је име многог младог Србина, који је улевао најлепше наде за будућност, отео од заборава. Пошто је био слабог здравља, то се бацио на пчеларство, те се с том корисном граном економије и практички и теоретички занимао. О томе је и више чланака написао. Покојник је врло често долазио у наше крајеве; особито се радо бавио у Н. Саду, где је био добро познат. Нека је честитом покојнику лака црна земља и вечан спомен!

— **Ватра.** Ономад у вече, око 11 часова, огласило је звоно са овдашње пожарничке куле ватру у III. округу. Горела је камара жита Лазе Савића (Шпиљера) од 360 крста, ван вароши на путу у Кисач. Жито је било срећом осигурано. Пожарници су ватру локализовали и брзо угасили. — Истог вечера била је ватра и у Черевићу.

— **Време.** Топли дани од неког времена прометнуше се у кишновите и похладне. После кише, која је падала у недељу и понедељак небо је једнако облачно, час јаче час слабије, тако да увек имамо изгледа на кишу, што је у ове дане, кад се врше, врло незгодно по наше економе и земљоделце. Дува и осредње јак и хладан ветар, који и чини те је тако захладило.

— **„Лажне педесетице.“** Као што један темишварски лист јавља и тамо се нашла једна лажна педесетица са истим оним грешкама у тексту, као што су и на оној, која се нашла у Новом Саду. Према томе изгледа, да су те лажне педесетице ушле у већем броју у промет и да мора да има каква дружина, која их кривотвори. Ми по ново опомињемо наш народ, да добро пази, кад прима педесетице и да се увери, да ли су праве или не.

— **Српско вуковарско певачко друштво „Јавор“** приређује у славу рођендана Његовог ц. и кр. Ап. Велич. краља Фрање Јосипа I. под управом свог ликовође г. Ј. Прајза Јаворскога Беседу с игранком на преображење 6. (18.) августа 1893. у просторијама позоришне дворане код „Лава“. Распоред: 1. Хајден: „Царска химна“, пева мешовити збор. 2. Ј. Прајз Јаворски: „Хајд у коло“, мазурка, пева мешовити збор, уз пратњу гласовира свира г. Милан Петровић. 3. Ј. Прајз Јаворски: „Љубица“, сопран соло; пева госпођица Зорка Стојановић. 4. Ђура Јакшић: „Ноћ“, декламује госп. Димитрије Спашић, члан народнога позоришта. 5. Ј. Прајз Јаворски: „Мисао“, мешовити збор; певају ученици средњих школа. 6. Gregoire L. Leonard: „Airs bohemienne“, дуо за гласовир и виолину; свирају г. г. Милан Петровић и Ј. Прајз Јаворски. 7. Р. Толингер: „Одломак из ђачког растанка“, од Бранка Радичевића; соло пева Филип Богдановић и мешовити збор уз пратњу гласовира на четири руке свирају госпођа Зорка Грчић и г. Милан Петровић. 8. Ј. Прајз Јаворски: „Трио“, за две виолине и гласовир; извађају гг. Ј. Прајз Јаворски, Антон Хадингер и М. Петровић. 9. Ј. Прајз Јаворски: „Финале“ из оперете „На Језеру“, пева мешовити збор уз пратњу орхестра.

Новости са стране.

— **Коларова прослава и — мађарски жандарми.** Када је ономад истекао рок забрани Коларове прославе, искупио се у Мошовцима, где се Колар родио, велики број словачке омладине, да макар накнадно прославе успомену Коларову. Мађарске власти се препадоше и одмах брзојавно заискаше жандармерију, која растера искупљене испред куће, у којој се Колар родио и изгони их из вароши. Због тог је завладало опште огорчење међу Словацима. Међу гостима, који су дошли да се поклоне сени Коларовој, био је и чувени чески родољуб професор *др. Тома Масарик* с породицом својом дошао у Мошовце. И њега су жандарми зауставили. За ручком, на којем се искупили сви гости, рекао је др. Масарик: „Браћо! Хвала Вам на пријатељском дочеку, али немојте се чудити, што ћу у Ваш мили, мирни круг унети политичких речи. Оно што сам данас видео, гони ме на то и не може ми се на ино, а да не рекнем неколико политичних речи, јер нисам очекивао, да ће се против мене и моје породице оборити бајонети у постојбини мога оца, што сам се хтео да с вама заједно у тишини поклоним месту Коларова рођења. Коларова идеја била је идеја човечности. Колар је са Шилером хтео од свију нас да начини људе; па је ли то у Угарској забрањено? Слаба би то држава била, слабо друштво, где би Коларове идеје биле злочин! Да богме да смо ми криви и за то, што нам жандарми у име закона забрањују и овај тихи акт племенитог пијетета. Ја одавно стојим у политичкој борби, *али сам шек у Угарској видео наперен йрошив себе бајонеш.* Растерали су нас бајонетима са свечаности. А шта би били радили, да се ту искупио сав словачки народ? Почнимо ми Словени, као што је Колар хтео, једном већ мислити, па онда неће бити на земљи силе, ни жандармерије, која би се усудила да нас прогања.“

— **Погубљивање путем електрицитета.** У Америци је пре неколико година донет закон, којим се хтело да се смртне пресуде изврше у што хуманијем облику, па су то мислили постићи електрицитетом. Међутим и покушај, који је недавно извршен на грацу Уиљему Телору (Taylor) показао је, да је погубљивање путем електрицитета најнечовечније и најгрозније од свију досадашњих начина. Телор је због неког злочина био осуђен на 10 година тамнице, а кад је заклао свог ортака у тамници, осуде га на смрт. Као мотив за своје недело навео је Телор, да воли узети дозу електрицитета, него чамити 10 година у тавници. Пре извршења смртне казне прегледао је држ. тајник *Деви* све динамоелектричне машине и нашао да су у реду. Кад је све припремљено, посаде грађа на за то удешену столицу и чврсто га вежу за њу. На главу и око паса му метнуше гвоздене колуте, који стајаху у свези са електр. батеријама. У соби је било само неколико заступника власти и једна женска, др. Нетие Јенкинс прва која присуствује оваком погубљивању. Кад је било све спремно, даде се знак и електрична струја од 1820 Волтиних елемената показа на мускулозном грацу своје ужасно дејство: осуђеникови се мишићи грчили тако јако, да се столица под њим покрхала и он онесвешћен паде на земљу. Грудни мишићи још непрестано се грчили и из груди грчевих се чуло стењање. Кад су га положили на кревет, он мало по мало долазаше себи и усиљавао се да устане; струја га дакле није убила, него само онесвестила. Да се не би пробудио, дадоше му лекари јаку дозу опијума и онда се умирио; у том стању пустише у осуђеника још јачу струју и више није показивао да је жив. Међу тим лекари су мишљења, да он није мртав, јер како они тврде, апстрахујући електрицитет грома, овај из динамоелектричних машина не убија човека, него само прекида функцију живота за неко време. Осуђеник над којим се овако изврши смртна казна, буде тек при секцији умртвљен. Сви амерички листови једнодушно захтевају, да се укине закон о погубљивању електрицитетом.

— **Емин-паша.** О чувеном путнику афричком, др. Емин-паши, у последње време проносе се по европском новинарству гласови, час да је погинуо у бој са дивљим црначким племенима у Средњој Африци, час опет да је жив. Факт је, да Емин-паша одавно већ не даје о себи никаква гласа, те већ превлађује мишљење, да мора да није више међу живима. Ту сумњу изражава и многогодишњи сапутник и пријатељ Еминов, чувени италијански путник по Африци, капетан *Б. Казати* у писму, које је исти написао једном од уредника бечког листа „Н. Сл. Пресе“. Казати вели у том писму, да су Емина и његов караван по свој прилици напале и убиле оружане хорде арапско-мањемских племена.

НОВИЈЕ.

ВЕЛИКИ ВАРАДИН, 30. јулија. Против румунског грчко-католичког епископа *Павела* мађарске шовинисте су демонстровале. Руља је разлупала прозоре владици и угледнијим Румунима. Полиција је морала позвати против немирне руље војску. Међу коњанике бачене су две мале петарде; коњи се од експлозије узнемирише и појурише у гомилу. Више је демонстраната рањено.

ПЕТРОГРАД, 30. јулија. „Северна телеграфска агенција“ јавља, да је у пркос вестима неких страних листова руска флота у Средиземном мору основана и да ће је сачињавати руски бродови, који сад учествују на Колумбовој прослави у Америци.

ПРАГ, 30. јулија. Овде је велико огорчење због наредбе намесника *грофа Туна,* да се досадашњи само чески улични натписи замену са немачки и ческим. „Народни Листи“ предлажу, да се досадашњи натписи избришу и да те улице назову именима славних Чеха из хиљадугодишње историје ческе.

Трговина.

НОВИ САД, 30. јула. (11. августа.) Време је променљиво: ведро, облачно са лаким ветром те захладило. Воде у рекама главним су у опадању. На измаку овонедељнога житарскога рада, промет је са раном на нашим горњим па, и овим доњим пијацама незнатан. Понуда је умерена а воља за куп ограничена. Расположење је лабаво. *Горе* је стара пшеница одржала досадању цену, нова са 5 новч. јефтиније се плаћа, раж 5 н., зоб 5—10 н. јефтинији., јечам и кукуруз без промене. На нашој пијаци преко целе недеље је мало довоза било, но очекује се сад у недељу довоз знатнији. Цене су у нас биле ове: Пшеница 7 ф. 60 — 70 н., прва каквоћа 7 ф. 80 н. *) Наполица 6 ф. 70 н. Зоб 6 ф. 20 н. Јечам 5 ф. 20—30 н. Кукуруз 5 ф. 20 н. Све од 100 клг.

*

У БУДИМПЕШТИ 29. јула (10. августа). Пшеница умерено нуђена, купци уздржљиви. Плаћана пшеница нова потиска 81. 7 ф. 77½ н., 81·5. 7 ф. 80 н., 82. 7 ф. 92½ н. Пшеница стара бачка 76. 8 ф. 10 н., потиска 78·3. 8 фор. 20 н. Све на три месеца.

Термини: Пшеница за јесен 7 ф. 43—45 н., пшеница за пролеће 7 ф. 86—88 н. Кукуруз за мај-јуни 1894. 5 ф. 24—25 н. Зоб за јесен 6 ф. 47—49 н. Репица кол. за авг.-септ. 16—16⅛ ф.

*

У БЕЧУ, 27, јула. (8. августа.) (Извештај Бајића и Остојића са марв. трг. на св. Марксу.) Свега је догоњено 9211 ком. свиња и то: 2504 ком. назимади и 6707 угојене робе. Плаћани прима тешки 39½—40 н., средњи 37—38 н., сремски 37—38 н. Назамад 36—40 н. Све 1 к. Живи на мери. Сланина 50 ф. Маст 52 ф.

*

Течај вредности и новаца на берзи у Будим-Пешти 30. јула (11. августа.) 1893.

Наполеондори (20 франака) .	9 ф. 85 н.
4% угар. ренте у злату . .	115 ф. 55 н.
4% „ „ „ крунама .	94 ф. 15 н.
Деонице угарске банке . .	337 ф. 20 н.
Немачке државе марке . .	61 ф. 15 н.

*) У прошлом броју погрешно је означена цена пшници са 6 ф. 60 н. и т. д. Цена је била 7 ф. 60 н. и т. д. што са овим исправљамо.

Огласи.

1—3

СТЕЧАЈ.

Код муниципалне вароши Вршца упражњено је *место известиоца* (Референта) *варошког сирочадског стола* са годишњом платом од 1000 фор. а. вр., даље *место порезног официјала III. класе* са платом од 500 ф. и најпосле једно а можда и два *места* за *писаре II. класе* са платом од 400 фор.

У смислу I. зак. чл. од 1883. године иншрујиране молбенице треба најдуже до 25. Августа о. г. по римском високородном господину великом жупану Александру Николићу племенитом од Рудне поднети.

Вршац 7. августа 1893.

Градоначелник на допусту

Карло Вајферт

вел. бележник.

Бр. 5479 — 1893.

СТЕЧАЈ.

Код муниципалне вароши **Вршца** има се попунити место варошког порезног сенатора са годишњом платом од 1000 фр. а. вр.

Молбенице са доказом о способности у порезној струци ваља најдаље до 3. (15). Августа о. г. високородном господину жупану Александру Николићу од Рудне поднети.

У **Вршцу**, 13. (25.) Јулија 1893.

Семајер

3—3 градоначелник.

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на ново установљено место учитељице на четвероразредној женској верозаконској школи у Вел. Средишту.

Са овим местом скопчана је плата од 320 фор. а. вр. које она месечно унапред прима, 40 фор. за држање пофторне школе, 10 фор. у име писарног паушала, ½ ланца пољске баште на коју је учитељица дужна порез и еквивалент плаћати, 4 хвата тврдих дрва, слободан стан са две собе, кујном, шпајзом, подрумом, шупом, шталом и пространом од авлије одељеном баштом.

Изабрана учитељица дужна је, све на основу школског наставног плана одређене предмете деци предавати као и ручни рад и кућарство и с децом св. богослужење похађати.

Оспособљене учитељице, које желе ово место заузети имају своје молбенице са нужним сведоџбама снабеевене до 22 августа 1893. црквено-школском одеору поенети.

Приметити се има, да ће изабрана учитељица тек 1. октобоо односно 1. новембра своје место моћи заузети, од којег дана ће јој се и плата упутити.

Из седнице црквено-школског одбора у Вел. Средишту, 11. јула 1893. државе.

3—3 Црквено школски одбор.

1—3

СТЕЧАЈ.

Задруга за потпомагање и штедњу у Земуну, отпочиње самостално свој рад у засебном свом локалу са већ изабраним својим чиновницима.

Па пошто се и место *књиговође* има попунити, то се расписује овим стечај на то место до 9. (21.) Августа о. г. а 10. (22). Аугуста пак, обавиће се избор.

За прву годину одређује се плата 600 форината а. вр. а одма друге године, плата ће се књиговођи према његовој способности и вредноћи повисити.

Молитељи, вешти двоструком књиговодству и коресподенцији у српско-хрватском, немачком, а по могућности и у мађарском језику, — и који су већ дуже времена радили у овакове врсте новчаном заводу, имају првенство.

Са нужним сведоџбама снабдевене молбенице, нека се пошаљу председништву управљајућег одбора ове запруге.

У **Земуну** 26. Јула (7. Аугуста). 1893.

Председништво

задруге за потпомагање и штедњу у Земуну.

Стечај.

Расписује се стечај на упражњена два учитељска места на вероисповедној српској школи у *Срп. Црњи* (тамишварска епархија).

I. Са овим местом скопчана је плата од 194 фор. годишње, слободан стан у нарави, 40 кибли жита, 20 кибли кукуруза, 4 јутра добре ораће земље, на коју учитељ порез уплаћа. Сламе колико нужно буде.

II. Са овим местом скопчана је плата од годишњих 400 ф. у име станарине 50 фор. и сламе колико нужно буде.

Изабратим учитељима у дужност спада, осем школском уредбом прописаних дужности, у цркви за певницом, коју им одбор одреди, појати, а учитељу под I. и децу у појању обучавати.

Молбенице се имају до Велике Госпојине о. г. председништву црк. школ. опћине српскоцрњанске послати.

У *Срп. Црњи* (via Zsombolya) на светог Илију 1893.

Милан Стојановић управитељ. **Вељко Ивин** председник.

3—3

БРЗА И СИГУРНА ПОМОЋ
против болести у стомаку и њених последица.

Најбоље и најзгодније средство је за очување здравља, чишћења и одржавања сокова у чистоти па дакле и крви, и за потпомагање доброг сваривања свугде већ познати и омиљени

ЖИВОТНИ БАЛЗАМ дра РОЗЕ.

Овај од најбољег и најлековитијег биља најбрижљивије зготовљени балзам, употребљује се с потпуним правом у свима тешкоћама при сваривању, грчевима у стомаку, недостатку апетита, накиселом подригивању, навали крви, шуљевима и т. д. Услед тог својег изврсног дејства постао је овај балзам сигуран и опробан народно-домаћи лек. **Велика боца стоји 1 фор., мала 50 нов. — Хиљадама похвалних писама стоје на углед.**

Опомена! Да би фалзификатима стао на пут, чиним сваког пажљивим, да је свака боца од мене самог по оригиналном пропису зготовљеног **животног балзама дра Розе** увијена у плаветан картон, на коме се по страни налази у немачком, чешком, мађарском и француском језику натпис: **„Животни балзам дра Розе из лекарнице „код Црног Орла“ Б. Фрагнера Праг 205—III.“** на челу боце налази се овде на страни истављена, у смислу закона депонована заштитна марка.

Заштит. марка.

Прави животни балзам дра Розе може се добити само у главном стоваришту произвађача

Б. ФРАГНЕРА

у апотеци „код Црног Орла“ у **Прагу**, 205—III., у **П. Саду** код г. **Г. Плавшића** апот., у Панчеву код г. г. Франца Бауера и Фр. Радде, апот.

Све веће апотеке у Аустро-Угарској имају овог животног балзама на стоваришту.

Код истога се може добити

„Прашка универзална домаћа маст,“

хиљадама захвалних писама, припознато сигурно средство против свију запаљења, рана и отока. Ово се са сигурним успехом употребљује при запаљењу, застоју млека, при отврдлости жен. груди, одбијању детета од сисе; при апцесима, отоцима од крви, при загнојењу и чиревима; при отоцима око ноката, тако званог прва на прстима, на руци или нози; при отврдлостима, надувености, отеченом врату (дризне); при тако званој масној израсли, мртвој кости и т. д. — Сва запаљења, отоци, отврдлости, и надувености могу се за најкраће време излечити, а где је већ до загнојења дошло, може се оток за најкраћи рок без бола извидати.

У дозама по 25 и 35 новч.

Опомена! По што многи ову прашку универзалну домаћу маст фалзифицирају чиним сваког пажљивим, да се по оригиналном пропису зготовљена само код мене може добити. Она је права само онда, ако су жуте металне дозе, у којима се маст налази, у црвене напутке за употребу (у 9 језика) и у плаветне картоне увијене; на картонима се налази овде на страни истављена заштитна марка.

БАЛЗАМ ЗА УШИ,

најбоље и многим покушајима на сигурно опробано средство за лечење наглувости и за повратак са свим изгубљеног слуха. **Бочица 1 фор.** 18—26

Е. Бр. 91. Ц. О. 1893.

ЗАКУПНА ИЗДАЈА ГОСТИОНЕ.

Вел. кикиндска српска православна црквено школска општина намерна је да своју нову гостиону што је сада зида и која се састоји из простране кафане, велике обедонице велелепне дворнице, мале дворнице, 15 гостинских соба, великог дућана, стана за гостионичара, штала за 40 пари коња, пространих шупа, баште и великог двориштa, а лежи у сред среде вароши — од 1. новембра ове 1893. године рачунајући на 10 година изда под најам.

За усмену дражбу одређује се рок на 5. (17.) август ове 1893. године 10 часова пре подне у писарну црквено општинску а извична цена ће бити 6500 фор. те ће сваки лицитант имати 650 фор. пишманине да положи.

Писмене понуде се имају предати до почетка усмене дражбе и свакој се има приложити биљеговина од 50 н. и пишманина од 650 фор.

Ближе погодбе и планови гостионе могу се у писарни црквене општине у званичне часове сваки дан разгледати.

У **Вел. Кикинди**, 19 (31) јула 1893.

Паја Влаховић, перовођа. **Др. Живко Богдан**, потпредседник в.-кикиндске срп. прав. црквен. шк. општине.

3—3

Др. Паја Мартиновић
ОПШТИ И МЕНИЧКИ АДВОКАТ

јавља штованој публици да је своју адвокатску писарницу

У СТ. БЕЧЕЈУ 3—3

у својој кући отворио.

I. СТ. ФУТОШКА ЗАДРУГА
за међусобно помагање и штедњу

намерава нову кућу у месту подићи ради чега се подузимачи занатлије на одређену *дражбу за мањак* 1. (13.) августа о. год. у 3 сата по подне у задружни локал позивају. Дражбена условија, нацрт и прорачун могу се увек код управитеља задруге увидети.

Стеван Илић

3—3 управитељ.

ПРОДАЈА
ГВОЖЂАРСКЕ ТРГОВИНЕ.

Потписана продајем из слободне руке гвожђарску трговину која од 50 година на пијаци постоји. Ко има вољу може и с кућом заједно трговину купити. Купац нека се изволи обратити на поседницу

Н. Сад. **Јелену Стајић** у дувавској улици.

3—3

МАРИАХИЛФСКА
ТРГОВАЧКА ШКОЛА У БЕЧУ

(Mariahilfer Handelsschule in Wien, VI. Mariahilferstrasse 107.)

Циљ је ове школе, да младиће за две године у свима трговачким наукама обучи и тако усавршо, да су у стању у сваком трговачком комптору или новчаном заводу добро радити У трговачким струкама учи се исто што и у трговачким академијама, а разлика између ове школе и академије само је та, што се у академијама осим чисто трговачких предмета уче још и многи други, који за трговца нису од потребе; због тих предмета пак траје учење на академијама 3 и 4 године, дочим се на овој школи та иста трговачка циљ **за 2 године** постигне.

На истој предају 17 одабраних професора и ваљаних стручњака, а успех у прошлој години био је тако изврстан, да су од **236** ђака 57, дакле четвртина свију ђака са похвалним и одличним успехом (mit Vorzug), а само 5 са недовољним успехом свршили. — Скоро сви ђаци (осим неколицине), који су прошле године ову школу свршили, већ су до данас смештени са лепом платом у угледним трговачким кућама и заводима.

Потписани управитељ као Србин пази особито на Србе ђаке, а да би исти што лакше и боље своју циљ постигли, држе се за њих засебни часови, у којима им Србин учитељ помаже на српском и немачком језику. Ако се пак довољан број ђака Срба пријави отвориће се за њих засебно одељење, у ком ће се и на српском и на немачком језику предавати.

Програм шаље се на захтевање франко.

Стан и кост збринуће потписани по жељи код честитих фамилија.

Проф. НИКОЛА КАПАМАЏИЈА

4—6 управитељ.

Радња постоји 200 година.

У СРПСКОЈ ЗВОНОЛИВНИЦИ

ЂОРЂА пл. БОТЕ СИНОВА,
У ВРШЦУ,

Од 1872. године саливено 1000 комада

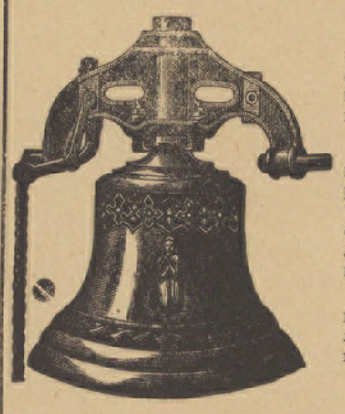

израђује се, по најновијој и старој системи са **гвозденим и дрвеним крунама** хармонично удешена

ЗВОНА,

по најумеренијој цени, са гарантијом на више година. Такође прима горња фирма стара, пукнута звона на преливање са исплатом на више година.

Ливене мустре звона, ка и фографије од оригинала шаљемо свима општинама на захтев бесплатно.

Наручбине израђујемо брзо и тачно.

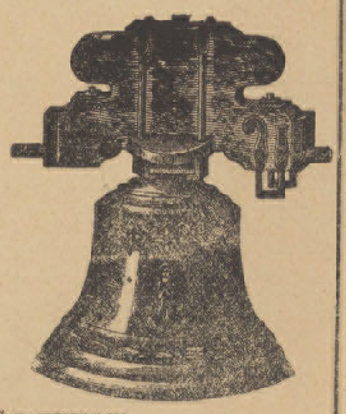

Од 1872. године саливено 1000 комада.

С поштовањем

Ђорђа пл. Боте синови,

4—24 звонолије.

Радња постоји 200 година.

НОВЕ

ТОРОЊСКЕ САТОВЕ

израђује

за цркве, магистрате и све јавне зграде

по најновијој конструкцији

са челичним једецима (Drahtseil)

и кратком шеталицом (Stiftengang)

по умереној цени.

Прима старе на оправку под гаранцијом.

Ценовнике шаљем бесплатно.

ТВОРНИЦА ВЕЛИКИХ САТОВА

ЂОРЂА ПАНТЕЛИЋА

У ЗЕМУНУ. 4—5

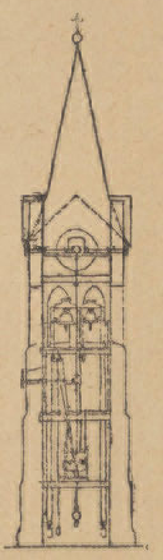

Власник и издавалац: Дружина Браника. Одговорни уредник Никола Іоксимовић. Штампарија А. Пајевића у Новоме Саду